

Egy nekünkvaló pedagógiai lap — Beszélgetés Pecsénye Évával, az Új Katedra főszerkesztőjével —

Harmadik évfolyamát indította idén az Új Katedra, a pedagógusok, szülők, diákok folyóirata. Riportunk a lap főszerkesztőjével, Pecsénye Évával készült.

R.: Elsősorban pedagógusnak vagy újságírónak érzed magad?

P.É.: Elsősorban pedagógusnak. Én nem vagyok szakképzett újságíró, nem végeztem semmiféle újságíró iskolát. Írástudó pedagógusnak érzem magam az írástudónak olyan értelmezésében, aki nem csak kérvényt meg „nagyonmuszájokat” tud írni, hanem képes megfogalmazni olyan sajátosságokat, amelyek a pedagógiában előfordulnak.

R.: Hogyan született meg az az ötlet, hogy a Köznevelés mellett új konkurens lap induljon?

P.É.: Nem a Köznevelés konkurenciája ez az Új Katedra, noha a Köznevelésnek igen nagy szerepe volt benne, hogy erre a gondolatra jutottunk. Két és fél évvel ezelőtt elvesztettem a kedvemet. Azt éreztem, hogy nem érdemes tanítani, abbahagyom a pedagógiai munkát. Nagyon el voltam keseredve. Ültem a fotelban teljesen magam alá zuhanva, hogy mit ér az én pedagógiai munkát. Ezt akartam elmondani valakinek, a pedagógiával kapcsolatos dilemmáimat. Egy országos lapot indítanék — gondoltam, ahol tudnék kommunikálni a pedagógusokkal. Nemcsak én, hanem ők is egymással, a szülőkkel, a diákokkal. Utána visszanyertem a kedvem a tanári munkához, ezt azóta sem vesztettem el, de párhuzamosan megy mellette a lap is.

A Közneveléssel való kapcsolatunk pedig nagyon egészséges. Kezdetben támogatott minket. Nem anyagilag, hanem úgy, hogy például bejövendölte a Katedrát. Megállapodtunk, hogy nem konkurálunk egymással. Ők a minisztérium hivatalos lapjaként inkább információkat közölnek, mi pedig függetlenek vagyunk. Ez a függetlenség annyit jelent, hogy pártoktól, szervezetektől igyekszünk magunkat távol tartani. A minisztériumtól is, noha támogatását élvezzük.

R.: Nevezhetlek az Új Katedra szülőanyjának?

P.É.: Igen. Annak is érzem magam, Barlai Katival együtt.

R.: Melyek a lap sajátosságai, mi a profilja?

P.É.: A különféle pedagógiákkal próbálja megismertetni az olvasókat. A szülőket is, de főképp a pedagógusokat, hogy kitekintsenek az osztálytermek falai közül.

R.: Milyen a fogadtatás? Vannak-e visszajelzések?

P.É.: Elsősorban pedagógusok vásárolják, ők egyben szülők is. Tehát többnyire szakmabeliek, és a pedagógusok közül azok, akik mást is olvasnak. Aki nem tájékozódik, nem olvassa a Köznevelést, a Pedagógiai Szemlét stb. és bezárkózik, azt az Új Katedra sem érdekli. Olyan pedagógusokkal még nem beszéltem, aki csak az Új Katedrát olvassa. De aki minden irányban érdeklődő és a szakajátót olvassa, az a mi lapunkat is kézbe veszi és örül neki, hogy van, mert ez egy másfajta, a többi szakmai laphoz nem hasonlítható.

R.: Kik írnak a lapba?

P.É.: Kezdetben mi (a szerkesztőség) írtuk a cikkeket. Volt egy olyan szakasz, amikor megkértünk ismerősöket baráti alapon, pedagógus kollégákat, jó tollú újságírókat, hogy akinek van mondanivalója, bátran írjon a lapba.

R.: Gyerekek is?

P.É.: Igen, gyerekek is, az „Így írok én” rovat kezdettől működik. Általában az a szokás, hogy egy-egy helységről gyűjtjük össze az írásokat, és azokat egyszerre jelentetjük meg. Van úgy, hogy középiskoláktól kapunk anyagokat, jó házi dolgozatokat, érdekességeket, ügyes gyerek-írásokat. A sikertelenebb műveket is megjelentetjük, mert az öröm, ha egy gyerek nyomtatásban olvashatja a nevét. Ennek motivációs hatása is van, hátha még jobbat fog írni ezután. Tehát pedagógus szerzőink vannak, szülői leveleket szoktunk kapni és gyerek-írásokat. Ez utóbbiak küldésére buzdítják is a pedagógusokat.

R.: Milyen mértékben támogatja a reformpedagógiai mozgalmakat a folyóirat?

P.É.: Minden lapban egy-egy alternatív pedagógiai irányzatot ismertetünk. Így pl. a legutóbbi számban a Montessori-pedagógiát. Foglalkoztunk Waldorf-pedagógiával, a Zsolnai féle nyelvi-, irodalmi-, kommunikációs programról is írtunk. Sőt, az Új Katedra volt az első, amely Zsolnai Józsefnek a Minőségi megújulás programját részletekben közölte addig, amíg meg nem jelent az Iskolakultúra hatodik számában teljes egészében.

R.: Ezeknek az új pedagógiai mozgalmaknak az ismertetése objektív, vagy hozzáfűztök saját gondolatokat, véleményeket is?

P.É.: Nem tudom, objektívnek nevezhető-e, ha például megkérünk valakit, aki mondjuk Montessori-pedagógiával foglalkozik, hogy ő írja le ennek a sajátosságait, hiszen ő ért hozzá a legjobban. Ez már nem objektív. Mert ha csinálja, nyilván szereti is. És akkor abban az írásban benne van a lelke. Aztán, ha mi írunk valamilyen tudósítást, mint például a Waldorf-pedagógiáról írtunk annak idején, az igyekezett tárgyilagos lenni. De azt hiszem, óhatatlan, hogy a saját véleményünket bele ne fűzzük.

R.: Egy alulról induló, alulról kezdeményezett országos lap hogyan tud megélni?

P.É.: Nehezen. Nagy szükségünk van az előfizetőkre. Most kaptunk egy nagy összegű — nekünk az — anyagi támogatást a minisztériumtól. Addig alapítványokból, pályázatokból tartottuk fenn magunkat. Az árbevételünk nem sok, de szívesen csináljuk, a kezdeti lendület még tart. Az a baj, hogy nem ismerik eléggé a lapot, de reklámra kezdettől nem volt pénzünk.

R.: Meg kellett emelni a lap árát.

P.É.: Sokáig tartottuk az 52 forintot, de ahogy emelkedett a kenyér, a hús, a Népszabadság ára, úgy emelkedett az Új Katedráé is. Az 52 forintról egyszer egy szerkesztő társam azt mondta, hogy 22 és fél percbe kerül az Új Katedra egy pedagógus átlagfizetéséhez viszonyítva. Ennyit kell tanítania egy átlagos fizetésű pedagógusnak, hogy megvehesse a lapot. Most ez 58 forintra emelkedett.

R.: Milyen a kapcsolatotok a kiadóval?

P.É.: A Calibra Kiadó most szeptembertől vállalt át minket. Ez most egy kicsit helyére rázta a lapot. A külleme is megváltozott, a rovatok is szabályosabbak.

R.: A nyomdával elégedettek vagytok?

P.É.: Az összes nyomdánkkal nagyon elégedettek voltunk, leginkább a zalaegerszegivel. A zalaegerszegi sokszor ingyen dolgozott nekünk. Nem volt pénzünk, és akkor azt mondták, hogy ne álljunk meg, ők két számot megelölöznek, aztán majd ha lesz pénzünk, kifizetjük.

R.: A pénzühiány volt az oka, hogy márciusban a lap megszüntetését terveztétek?

P.É.: Igen, ez is oka volt.

R.: Kimozdultatok a mélypontról ezek szerint?

P.É.: Igen, de a mélypontot nem az anyagi helyzet jelentette. Az érdektelenség inkább, amit tapasztalunk, főleg vidéken, de a fővárosban is. Örülünk, ha négyezer példányban elkel a lap. Ötezer iskola van ma Magyarországon, s van nyolcvanezer pedagógus. Ehhez képest a négyezer példány semmi. Minden szerkesztőségi ülés úgy kezdődik, hogy „Mi kéne az embereknek? Mit olvasnának szívesen?” Sztorikat írjunk vagy komoly lélegzetvételű írásokat? Magyarázatokot? Szóljunk botrányokról? Talán jobban fogyna.

R.: És a politika?

P.É.: Azt nem. Teljesen politika mentesek vagyunk. Olyannyira, hogy például most adtam fel egy cikket az „És”-be. A politika és a közoktatás kapcsolatáról szól. Ezt én írtam, de nem a Katedrában jelentetem meg, mert kizárjuk a politikát, amennyire lehet.

R.: Ez a törekvés talán sokakat vonz is, nem? Végre egy sziget, ahol tényleg politika mentesen, szakmai kérdésekről lehet olvasni.

P.É.: Elképzelhető.

R.: Mire lenne szükségetek ahhoz, hogy ezt a lelkesedést, friss erőt megőrizzék?

P.É.: Erő? Azt sokszor elveszítjük. Igazi dicséretet olyan pedagógustól még nem kaptunk, akik közvetlen közelről

látják a munkánkat. Még a saját környezetünkben is csak ritkán kapunk vissza jelzéseket, hogy ez most jó volt vagy nem volt jó, tetszett vagy nem. Ez hiányzik. Kezdetben nagyon sokat köszönhattünk Zsolnai Józsefnek, mert biztatott minket, hogy erre a lapra szükség van, csak csináljuk. Vagy tavaly, a Hungarodidakt-on, ahol kb. 300 pedagógus ült össze, Zsolnai kezében az Új Katedra volt és lobogtatta, mert ezt meg kell ismerni. Ez nagyon jól esett. Ő tehát az egyik támogatónk. S ki van még ilyen? Báthori Zoltán és Debreczeni Tibor is, aki kezdetben, amikor a Drámapedagógiai Társaság lapja készült, felhívta a figyelmet minden fórumon az Új Katedrára, hogy ez egy olvasmányos lap. Aztán mi is felajánlottuk a segítséget, mint egy kistestvérnek.

R.: Most ennek a „kistestvér”-nek és olvasóinak nevében megköszönöm a beszélgetést, és kívánom, hogy legyen mindig erőtök folytatni. Sok sikert, Új Katedra!

Amennyiben a riport felkeltette a Kedves Olvasó érdeklődését, s szeretné megrendelni az Új Katedra című folyóiratot, azt az alábbi címen megteheti:

ÚJ KATEDRA SZERKESZTŐSÉGE
1039 Budapest, Bárcai Géza u. 2.

Budapest, 1992. október 27.

Erdélyi Józsefné

DEBRECZENI TIBOR

Egy nemrég volt háttérintézmény háttére

Eme írás két éve, hogy megszületett; a szerző megkönnyebbülésére. A Kapu különféle szerkesztői közt hanyódott aztán, majd el is veszett. Papírkupacból került elő egy másolati példány. Úgy tetszik, nem ártott meg neki a kényszerű rejtőzés. Megmaradt hát a szöveg két évvel ezelőtti állapotában.

Megjegyeznie legfeljebb annyit kell a szerzőnek, hogy a nemrég volt háttérintézmény talán ma is háttérintézmény. Más néven, más minisztériumnak.

Egy intézmény, országos, pontosabban országos hatókörű háttérintézmény — a háttérre majd még visszatérünk —, művészeti, művelődési, közművelődési háttérintézmény, amelyről mostan szó esik, ilyen, de lehetne másmilyen is, mert amiről szó esik, az eshetett volna, eshetne bárhol, bármelyik háttérintézményben, persze ebben is, amelyikből a mintát vettük. Hogy miért (volt) háttér ez az intézmény, nos, ez az intézmény azért (volt) háttér, mert szellemi kapacitásával a minisztériumot kellett mintegy háttérből szolgálnia, pontosabban azt is, de nemcsak a minisztériumot, hanem az ideológiai hatalmat, az egyetlen pártot és egyéb hatalmakat is a 80-as években, éppúgy, mint korábban, amikor még a BM is felügyelte a háttérintézményt nehogy rosszul szolgálja az ideológiai hatalmat, tehát ez a háttérintézmény, melyet az idők során többször is újraszerveztek a csúcson és mindig szovjet mintára, sohasem feledkezhetett meg alapvető funkciójáról, amiért létrehozták negyven évvel ezelőtt, hogy tudniillik itt, ehelyt kell megideologizálni a központosított művelődési elképzeléseket, itt kell mozgalmakat irányítani és konstruálni... Nos, ez az intézmény, ez az eddig háttérintézmény életében talán először került zavarba, mégpedig az utóbbi hónapokban, a rendszerváltozás idején, mert végül is mi ő most, s mi végre van (lesz)? Mert

szervezheték bárhogy, bármiféle eddig, abban biztos lehetett, mindig is, hogy ő központi, hogy ő háttér, hogy ő párt- és államideológiát közvetít, hivatalosan legalábbis. De most, amikor — mint mondják az alulról jövő művelődési kezdeményezések felelnek meg a „pluralista haza” érdekeinek, amikor a decentrumokra tevődik át a hangsúly, mi is lehet, egyáltalában mivé lehetne egy ilyen szovjet mintájú képződmény.

A munkatársak egy része rugalmas és átváltozásra kész, már is keresi az új helyét, vagy az új hely keresi őt, alkalmazkodik az új helyzethez, az új minisztériumhoz és a pártokhoz. Vannak, akik fontosnak tartják jelezni, hogy ők eddig is csak laza szállal kapcsolódtak a háttérintézményhez, ezért a kávéjukat is a büfében fogyasztják el. Sokan azonban, mint az őszi légy az ablakon, tehetetlenül várnak.

Pedig nem volt ez mindig így. Volt mozgás, ugyancsak. Hajdanában, danában, a megboldogult 80-as években még az is előfordult volt, hogy a négy főnök egyike — nem vicc, négyen voltak (vannak) —, nevezzük ezt az egyiket Vazullának, végigjárta az irodákat, és híhetetlen, de igaz, szekrény vizitet tartott. Női precizitással és kíváncsisággal túrt a zárt ajtó mögötti összevisszaságba, s igencsak háborgott, ha nem talált rendet a rekeszekben.